

ERNEST MARCOS HIERRO*

Eudald Solà i Farrés (1946-2001)

En la litúrgia celebrada a la Basílica de Sant Just i Pastor el passat dia 18 d'octubre en ocasió de la inauguració de l'Any Acadèmic 2001-2002, la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona va voler recordar, com d'habitud, la memòria dels acadèmics difunts del curs anterior, en aquest cas, el Dr. Eudald Solà i Farrés, que va morir a Barcelona el dia 3 de febrer de 2001, i el Dr. David Romano Ventura, traspasat pocs dies abans de la sessió inaugural. Una llarga amistat unia els Drs. Solà i Romano, que certament durant molts anys havien estat companys en la docència com a professors de la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona. I havia, tanmateix, entre ambdós amics un altre vincle potser menys conegut que ens sembla molt oportú de destacar en aquests moments. Efectivament, el dia 29 de gener de 1987, el Dr. David Romano va signar, juntament amb dos altres «mestres tothora admirats i estimats» del Dr. Solà – el Dr. Joan Bastardes i el Dr. Josep Alsina, ja traspasat –, la proposició com a Acadèmic Numerari de l'Eudald Solà i Farrés per a la Medalla núm. 1, vacant després de la mort de Salvador Espriu el febrer de 1985, iniciant així el procés que va finalitzar dos mesos després, el 26 de març de 1987, amb la seva elecció en sessió plenària. A tots els qui vam conèixer personalment el Dr. Solà ens consta que, entre les moltes distincions que va rebre en vida seva, la de membre de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona li era especialment grata. A la seva correspondència amb professors o amb institucions oficials de l'Estat espanyol i de l'estranger ell no s'oblidava mai d'esmentar en un lloc destacat la seva condició d'acadèmic i sempre proclamava obertament el seu compromís amb aques-

* Universitat de Barcelona.

ERNEST MARCOS HIERRO

ta casa, com ell afectuosament deïa, que tant s'estimava, i de la qual en va ser secretari entre 1990 i 1996, quan la presidia un altre dels seus mestres més venerats, el Dr. Martí de Riquer. Fervent admirador ensem del Renaixement i de la Il·lustració, pensava que l'Acadèmia encarnava en el nostre país la millor tradició humanística europea. Per això, en aquesta nota necrològica escrita per a una de les seves publicacions preferides i que en més ocasions va freqüentar,¹ volem fer constància especial de la seva activitat a la Reial Acadèmia, sense oblidar, tanmateix, ni la seva intensa dedicació a la docència com a professor de Llengua i Literatura Neogrega de la Universitat de Barcelona durant més de dues dècades ni la seva tasca ingent com a traductor al català d'alguns dels més grans escriptors neohel·lens i com a mitjancer infatigable entre ambdues cultures mediterrànies.

Nascut a Ripoll el 3 de setembre de 1946, l'Eudald Solà i Farrés va obtenir el 1969 la llicenciatura en Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona, iniciant tot seguit, animat pel seu mestre, amic i compatriota, el Dr. Josep Alsina i Clota (1926-1993), la seva formació com a neohellenista sota la guia d'illustres professors com Iorgos P. Savvidis, desaparegut el 1995, i Mario Vitti, elegit acadèmic corresponent per Roma el 26 de gener de 1989. Ben aviat va fixar com a camp prioritari de les seves recerques l'obra dels grans poetes neogrecs del s. xx, especialment de Konstandinos P. Kavafis, que va ser l'objecte de la seva tesi doctoral defensada a la Universitat de Barcelona el juny de 1978. Tres anys abans, el 1975, l'Eudald Solà havia publicat la seva excellent versió de 66 poemes de l'autor alexandrí, que continuava l'empresa de traducció iniciada feia més d'una dècada pel seu illustre predecessor Carles Riba.² Quan el 1977 van ser reeditades les versions de Riba, en va escriure el pròleg, que, com ha estat justament destacat pel professor Josep Maria Pujol, és un prova magnífica del seu rigorós treball filològic.³ D'aleshores ençà,

1. «Evocació humana de Salvador Espriu en el desè aniversari de la seva mort», a *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, XLIV (1993-1994), Barcelona, 1995, pp. 349-364; «Tessalònica 1997: Any d'exposicions», a *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, XLVI (1997-1998), Barcelona, 1998; «Litúrgia, art i literatura: la imatge de la Mare de Déu en la poesia neogrega», a *Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona*, XLVII (1999-2000), Barcelona, 2000, pp. 277-317.

2. *Konstandinos P. Kavafis, Poemes**, text grec, trad. i notes d'A.E.S., Curial Edicions Catalanes, Barcelona, 1975.

3. *Konstandinos P. Kavafis, Poemes***, text grec, trad. i notes de Carles Riba, pròleg (pp. 5-46) d'A.E.S., Curial Edicions Catalanes, Barcelona, 1977.

EUDALD SOLÀ I FARRÉS

el Dr. Solà va romandre fidel a l'estudi de l'obra de Kavafis, que el va ocupar fins als seus darrers dies, quan mirava d'enllestir amb la seva cura habitual les notes per a una traducció, que resta encara inèdita, dels poemes dits «inacabats» (*ateli*) del poeta d'Alexandria. També van ser objecte de la seva devoció i dedicació, sens dubte, les figures i les obres dels dos Premis Nobel de la Literatura Neogrega, Iorgos Seferis i Odisseas Elitis, però també altres grans poetes com Iannis Ritsos, Nikos Gatsos i Titos Patrikios, que el van honorar –com ell deia– amb la seva amistat personal. Com recordava fa ben poc

ERNEST MARCOS HIERRO

el professor Josep Lluís Vidal, acadèmic corresponent des del 1998, en un homenatge a la seva memòria celebrat a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona, el Dr. Solà es va distingir sempre pel respecte que sentia i demostrava envers els qui considerava els seus mestres en qualsevol de les múltiples facetes que li oferia la vida. Aquest tret de la seva personalitat es fa especialment palès en les paraules introductòries del seu discurs de recepció com a acadèmic, llegit al Palau de la Reial Acadèmia de Bones Lletres el 9 de juny de 1988.⁴ En aquesta ocasió, manifestava, en primer lloc, la seva joia per poder asseure's entre els qui havia admirat i estimat des dels seus inicis com a estudiant, i, a continuació, feia la lloança, no per preceptiva menys emotiva i sincera, dels seus dos predecessors en la possessió d'aquesta Medalla núm. 1: el Dr. Antoni Comas i Pujol, que va morir el 1981 abans de poder ingressar oficialment a l'Acadèmia, i, com ja ha estat dit, el poeta Salvador Espriu, amb qui l'Eudald Solà va mantenir durant molts anys una profunda relació d'amistat. I, finalment, l'acadèmic electe dedicava el tema del seu discurs a estudiar amb una profunditat i exactitud exemplars la figura —com ell mateix diu— «gegantina» d'Antoni Rubió i Lluch, el gran «bizantinista i grecista», que va ostentar la Medalla núm. XXXI de la Reial Acadèmia de Bones Lletres des de 1889 fins a la seva mort el 8 de juny de 1937. Tractant, precisament, de reprendre la tradició d'estudi de l'Hellenisme medieval i modern que havien iniciat a Catalunya Rubió i Lluch i el seu deixeble Lluís Nicolau d'Olwer i havien prosseguit distingits hellenistes com Carles Riba, Jaume Berenguer i Josep Alsina, el Dr. Solà va fundar en el si de la Reial Acadèmia de Bones Lletres el 1990, juntament amb el mateix Dr. Alsina i Clota, l'Institut d'Estudis Neohel·lènics, que des del dia 21 d'abril de 1994 va passar a anomenar-se Institut Català d'Estudis Bizantins i Neohel·lènics. Concebut com un lloc de trobada i treball per a especialistes, aquest institut ha estat dotat, gràcies al suport d'institucions públiques catalanes i gregues, d'una excel·lent biblioteca que l'equipara amb els millors centres científics i departaments universitaris de tot Europa. Les aules del Palau de l'Acadèmia han estat visitades per professors i investigadors de Grècia, Xipre, Itàlia i França i també per autoritats d'ambdues nacions hel·lèniques. Des d'aquest centre,

4. *Antoni Rubió i Lluch, bizantinista i grecista*, Discurs llegit el dia 9 de juny de 1988 en l'acte de recepció pública d'Eudald Solà i Farrés, Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, Barcelona, 1988.

EUDALD SOLÀ I FARRÉS

el professor Solà va poder organitzar multitud d'actes, com ara la celebració de la Festa Nacional de Grècia en una sessió pública a l'Acadèmia el 25 de març de 1996 amb una conferència del Sr. Josep Maria Bernal, la commemoració del centenari del missatge dels catalans al rei Jordi I de Grècia el 6 de març de 1997 a la Capella de Santa Agata, l'homenatge al patriota grec Rigas Fereos Velestinlís en el bicentenari del seu assassinat el 1998 i el curs «Els catalans a Grècia», impartit pels membres de l'Institut la primavera de 1999 al Museu d'Història de Catalunya. Malauradament, la seva mort va impedir la realització dels projectes que preparava en els seus darrers temps, però la pervivència del llegat de l'Eudald Solà i Farrés a través de la seva obra i dels seus deixebles està assegurada per la força de la mateixa tradició que ell tant venerava.

